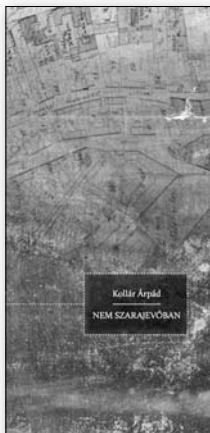

KOLLÁR ÁRPÁD: *Nem Szarajevóban*

Kollár Árpád *Nem Szarajevóban* című, meglehetősen vékony verseskötönyve (a kötet mindössze 48 verset tartalmaz) számos értelmezési lehetőséget kínál. A referenciális terek (Szabadka és Szarajevó) szerepe, a kötet szerkesztés, a versek technikai megalkotottsága (fókuszban az erős vizualitással), az intermedialitás hangsúlyossá tétele, az erotikus szöveghelyek, illetve a hagyománytudat külön jelentésrétegeket alkotnak a könyvben. Ahelyett, hogy egy sajátosságot emelnék ki Kollár Árpád kötetéből, inkább megkísérlem fel-lelni e jellegzetességek közös nevezőjét.

Szokatlan kötet szerkesztési eljárás, hogy a versek jó kétharmada a harmadik ciklusban szerepel (a cikluscímek sorban: *Homokféreg; Szarajevóban nem; Utómunkálatok*). Hogy döntő hányaduk kvázi utómunkálatként szerepel, a kötet versszemléletéről is árulkodik. Az effajta reflexivitás aprólékos figyelmet feltételez, e figyelem pedig egy explicit módon is meghatározott cél felé mutat. „[...] homokféregként átfúrhatnám, / felfalhatnám a felső réteget” – olvasható a nyitó-

versben (*Mintha por*), egy későbbi szövegben pedig: „megnyitni mindahány elbontott falat” (*Kulcs*). A mélység feltárása a felszín megdolgozásával – valami ehhez hasonló az objektívnek mondott költészet célja is. Jelen kötet módszere: „Követni a fény útját a falon, / nem gondolni közben semmire, / fixálni

egy ponton a plafont, / míg magára visszahullik a tekintet” (*Manzárd*). A látvány percepciója, a szem általi rögzítés elsőbbsége, akár a gondolati reflektáltság háttérbe szorításával – itt tartom a leginkább megragadhatónak a kötet hagyománytudatát, az objektív (tárgyas, azaz fényképszerű) ábrázolásban. Ez természetesen több dilemmát is

felvet: egyrészt amit a fényképezés logikája a kontextus dinamikájából elveszít (erre utalhat *A bideg lapok mobikánja* beszélője: „elodázni a vereséget”), másrészt a rögzítés, majd a történeti tekintet időbeli távolságából adódó én-tapasztalatot: „megváltani magam vagy valaki mást / aki sohase lehettem volna” (*Szarajevóban meg kellett volna venni*); „nem lehetsz többé, aki voltál” (*Magyarázat*).

Alighanem ebből adódik, hogy a kötetben számos olyan vers olvasható, amely különböző szereplehe-

tősegeket vet fel: a beszélő egyes versekben animalizálódik, másutt apaként vagy turistaként jelenik meg. Az én szétszóródását jól jelzi a kötet záró sora is: „a matatással folyton szétszórom magam” (*Mint a bika, kit a szokott*). E multiplikálás allegorikusan jelenik meg az erotikus költészet felől értelmezhető szöveghelyeken. Az előbb idézett záró vers a bika és a műtehén „aktusát” írja le, a *Használati utasítás* című darab pedig a kagyló (főzés előtti) előkezeléséről referál; az utolsó versszakban: „nehogy lelkével együtt / a tenger fanyar gyöngyházfényét / is serpenyődbe lövellje”. A szétszóródás legérdekesebb nyelvi tapasztalata a disszonancia (Eliot-féle) megteremtése. A versek testábrázolása gyakran a negatív esztétika keretei között megy végbe (lásd a *Galacsin* vagy a *Műbőr* című verseket), máskor pedig egyfajta sanzonos lejtés igyekszik ellenpontoszni az erős testképet: „a levarrott / szemhéjak alá régi, szemcsés képet égetett / retinámra egy derűs november délelőtt” (*Levarrott szemhéjak*). E szinkretista irányultság engem sokszor megzavart az olvasásban, viszont ez magyarázható a kötet versnyelvének szokatlanságával, újdonságával is.

Kollár Árpád második kötete összességében érdekes olvasói tapasztalatot nyújt. Nincsenek benne túl nehezen felfejthető versek, sőt kiugróan erős darabok sem, kötet-

ként viszont nagyon jól össze van szerkesztve. A témák illetve a beszédmód heterogenitása számomra kissé kontraproduktív benyomást keltett. A kötetként való olvasás, a versek (néhol túl) erős képalkotása olyan szólammal ruházta fel a beszélőt, hogy annak szétszóródása inkább csak a felszínen, a kimondás szintjén történik meg. Véleményem szerint tehát a beszélő nem teljesíti maradéktalanul saját célkitűzéseit, viszont a könyvet – jelentéstartományainak sokszínűsége miatt – mindenképpen érdemes elolvasni.

FEKETE RICHÁRD

(*FISZ, Budapest, 2010,*
68 oldal, 1900 Ft)

LÁZÁR BENCE ANDRÁS: *A teraszról nézni végig*

Talán 2003-ban volt, talán kicsit előbb, amikor először találkoztam a Parnasszus könyvek Új Vizeken sorozatával. Nem csalódtam akkor Végh Attila *Tiltott építkezés* című verseskötetében. Ha ehhez hozzávesszük, hogy azóta egyetlen parnasszusos könyvben sem, akkor talán megállapítható, hogy az Új Vizeken sorozat hosszú évek óta teljesíti a magas színvonalú kortárs verseskönyvekkel szemben támasztott szakmai-olvasói elvárásokat.